

Co já s tím?

Mohlo by se zdát, že jako jednotlivci toho moc nezmezižujeme. Sam nebo sama přece nezabráním zneužívání dětské práce stejně jako mnoha jiným problémům světa, říkají mnozí.

Ale jsme opravdu tak bezmocní? Není to jen výmluva? Pohodlnost? Co když těch jednotlivců bude deset, sto, tisíc nebo třeba pár milionů...?

„Férová“ čokoláda

Fair Trade neboli Spravedlivý obchod představuje alternativu ke konvenčnímu způsobu obchodování, která je založena na spravedlivějším dělení zisku mezi producenty a obchodníky a bere ohled jak na životní prostředí, tak na pracovní podmínky výrobců. Při nákupu výrobků označených ochrannou známkou

FAIRTRADE tak máme například při jejich výrobě nebyla zneužitá nucená ani dětská práce. O něco vyšší cenu při koupi Fair Trade výrobků pak platíme nejen za „dobry pocit“, ale také za kvalitu, na kterou je kladen velký důraz. Fair Trade výrobky (včetně kakaa a čokolády) lze zakoupit ve specializovaných obchodech, některých prodejnách zdravé výživy a výjimečně i v běžných obchodech. Seznam prodejních míst i více informací o myšlence Fair Trade najdete na www.fairtrade.cz.

Nebudme lhotejní!

Jako spotřebitelé máme v rukou moc ovlivňovat životní podmínky lidí, s nimiž jsme spojeni prostřednictvím výrobků, které si denně kupujeme a konzumujeme. Zajímáme se tedy o původ kupovaného zboží a nebudme lhotejní ke zneužívání (nejen) dětských práv. Jednou z možností je napsat dopis společnosti, o které víme, že nedodržuje standardy stanovené Mezinárodní organizací práce, mezi něž patří i zákaz zneužívání dětské práce. Inspirovat k napsání podobného dopisu se můžete například na stránkách www.laborrightrg.org, nebo www.unionvoice.org/campaign/Nestle07

Bojkot

Kromě psaní dopisů můžeme dát najevo svůj nesouhlas s nedodržováním standardů Mezinárodní organizace práce a lidských práv také bojkotem produktů konkrétní společnosti. Můžeme tedy odmítnout nákup určitých výrobků a medializaci tohoto rozhodnutí přimět například firmu vyrábějící čokoládu k tomu, aby se otázkou dětské práce začala vážně zabývat a oužívala jen takové kakao, při jehož pěstování nebyla dětská práce zneužitá. Seznam existujících spotřebitelských bojkotů najdete na www.ethicalconsumer.org/boycotts.

Šíření informací

Máme-li něco měnit, potřebujeme informace. Proto chceme-li napomoci odstranění dětské práce, je třeba začít informace aktivně vyhledávat a šířit je dál. Začít je možné v malém měřítku – osobním kontaktem, který umožňuje diskuzi. Mluvit o problému dětské práce s kamarády, spolužáky, učiteli, rodiči, uspořádejte besedu, promítněte si film. Zkuste se ve svých oblíbených obchodech a kavárnách přát po Fair Trade výrobcích.

Adopce na dálku

Umožněním přístupu ke vzdělání dáváme dětem v rozvojových zemích šanci na lepší budoucnost. Zbavujeme jejich rodiny finanční zátěže spojené s placením školních výdajů, což snižuje pravděpodobnost zaměstnávání dětí. Adoptivním „rodičem“ se může stát jednotlivec nebo skupina, například škola. V České republice se projektům „adopce na dálku“ věnuje řada organizací, například katolická charita (www.charita-adopce.cz), Humanistické hnutí (www.adopceafrika.cz), ARPOK ve spolupráci s olomouckou charitou (www.acho.caritas.cz/haiti), Jihočeská univerzita ve spolupráci s Czech Aid (www.czechoslovakaid.cz), nebo Nadace Inka (www.peru.cz/inka).

Zapojte se!

Další možností, jak se aktivně zapojit do boje proti dětské práci a chudobě, která je s ní nerozlučně spojená, je podpořit některou z probíhajících kampaní. Ať už podpisem petice, účastí na nějaké akci nebo vlastní pomocí při kampaních.

Česko proti chudobě je celonárodní kampaní, jejímž cílem je informovat českou veřejnost i politiky o problému globální chudoby. Jedním z požadavků kampaně je i aktivnější přístup k naplňování tzv. Rozvojových cílů tisíciletí. Více na www.ceskoprotichudobe.cz. Podpořit svoji úcasti můžete také kampaní Svět v nákupním košíku pořádanou Společností pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání (www.fairtrade.cz). Zapojit se lze i jako dobrovolník při prodeji Fair Trade výrobků.

Zvýšit povědomí o zneužívání dětské práce a její souvislosti se vzděláním se snaží kampaně **Stop dětské práci. Je lepší chodit do školy**, jejímž koordinátorem v ČR je společnost Člověk v tísni. Informace o kampani a petici najdete na stránkách www.stopdetskepraci.cz.

Materiál vznikl v rámci projektu „Svět v nákupním košíku“ Společnosti pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání.

Kolikrát už jste v ruce drželi balíček čokolády... a kolikrát už jste si pochutnali na čokoládové tyčince, bonboniére nebo šálku horké čokolády? Přemýšleli jste při tom někdy nad tím, jak čokoláda vzniká a jak se daří pěstovat kakao – základní surovinu potřebné k její výrobě? A máme důvod, aby nám výborná chuť čokolády zhořkla na jazyku?

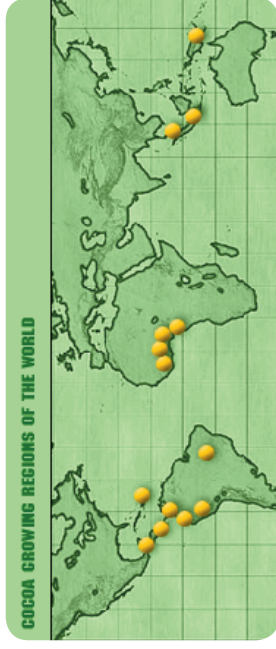
Věděli jste, že...

- na světě pracuje celkem **218 milionů dětí** ve věku 5–17 let?
- 126 milionů dětí ve věku 5–17 let vykonává v různých částech světa práci, která ohrožuje jejich bezpečnost, fyzické či duševní zdraví nebo morální vývo?
- asi 95 % procent všech pracujících dětí pochází z rozvojových zemí?
- v oblasti subsaharské Afriky pracuje až jedna třetina všech dětí?
- téměř 7 z 10 pracujících dětí vykonává nějakou práci v zemědělství?
- při pěstování kakaa je v mnoha částech světa zneužívána práce dětí, mnohdy za podmínek připomínajících otroctví?
- většina dětí, které pěstují kakao, nikdy neochutnala čokoládu?

Ze stromu na stůl...

Kakaovník je stálezelený, nepříliš mohutný strom rostoucí v tropických oblastech **Střední a Jižní Ameriky, západní Afriky a jihovýchodní Asie**. Přestože po většinu roku kakaovník bohatě kvete, uzrává jen malá část plodů, takže jeden strom vynesou pouze okolo 50–60 plodů ročně. To stačí na výrobu přibližně tří tabulek čokolád.

Největšími producenty a vývozci kakaa na světě jsou Pobřeží slonoviny, Ghana, Indonésie, Nigérie a Brazílie, přičemž produkce prvních tří z nich tvoří přes 70 % celosvětového trhu s kakaem. Převážná část produkce kakaových bobů pochází od malopěstitelů; celkově na této plodině závisí živobytí asi **40–50 milionů lidí**.

Šokující odhalení!

V září roku 2000 odvysílala britská televize film dokumentující **novodobé otroctví** při pěstování kakaa v Pobřeží slonoviny – zemi, která produkuje zhruba 40 % kakaa končícího převážně ve vyspělých zemích. Šokující svědectví dokládalo existenci rozsáhlého obchodu s dětmi a mladými lidmi, kteří byli lákáni a dováženi ze sousedních zemí, aby pak na kakaových plantážích pracovali za nelidských podmínek a bez možnosti návratu zpět domů.

Po uveřejnění filmu a dalších informací následovala bouřlivá reakce veřejnosti – pod hrozbou bojkotu požadovali spotřebitelé po velkých společnostech vyrábějících čokoládu, aby zamezily zneužívání dětské práce při pěstování kakaa.

Práce šlechtí... ?

Ne každá práce je pro děti nutně škodlivá. Mluvíme-li však o dětské práci, máme na mysli práci za takových podmínek, které ohrožují zdraví, bezpečnost a morální vývoj dítěte a znemožňují mu chodit do školy.

Podle Mezinárodní organizace práce (International Labour Organisation, ILO) je **dětská práce (child labour)**:

Jakákoli placená či neplacená práce vykonávaná dětmi do **12 let**; práce přesahující 14 hodin týdně vykonávaná dětmi ve věku 12–14 let, která jim znemožňuje školní docházku; a jakákoli práce vykonávaná dětmi ve věku do **18 let**, která **ohrožuje jejich bezpečnost, tělesné či duševní zdraví a/nebo morální vývoj**.

Proč některé děti pracují?

- Jejich rodina potřebuje další příjem pro obživu všech svých členů.
- Nemohou chodit do školy, která je pro ně a jejich rodiny fyzicky nebo finančně nedostupná.
- Ozbrojené konflikty, přírodní katastrofy a epidemie HIV/AIDS zvyšují počet pracujících dětí, protože peníze, které by jinak

putovaly do vzdělávání, se vynakládají na řešení těchto problémů.

- Dětská práce je pro zaměstnavatele levnější, děti jsou navíc snadněji zneužitelné, jelikož nebudou s velkou pravděpodobností požadovat vyšší mzdu nebo lepší pracovní podmínky.
- Chudoba je jednou z příčin i důsledkem dětské práce.

Nejhorší formy dětské práce

Nejhorší formy dětské práce jsou takové formy práce vykonávané dětmi do 18 let, které vážně narušují jejich vývoj a ohrožují jejich zdraví, bezpečnost nebo i život. Odstranění těchto forem práce je prioritou 182 o zákazu a okamžitých opatřeních, jak vyplývá z Úmluvy 182 o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce (ILO, 1999). Podle této úmluvy patří mezi nejhorší formy dětské práce:

- a) všechny formy otroctví a praktik podobných otroctví, včetně obchodování s dětmi a využívání dětí v ozbrojených konfliktech;
- b) využívání dětí k prostituci nebo pornografii;
- c) využívání dětí k nezákonným činnostem, zejména obchodu s drogami;
- d) práce, která je svojí povahou nebo okolnostmi, za kterých je vykonávána, schopna poškodit zdraví, ohrožit bezpečnost nebo morálku dětí (např. práce s nebezpečnou technikou, škodlivými látkami nebo příliš těžkými náklady, práce vykonávaná v noci nebo po extrémně dlouhou pracovní dobu, práce, která dítě vystavuje fyzickému, psychickému nebo sexuálnímu zneužívání).

Další informace o dětské práci:

- www.ilo.org/childlabour
- www.antislavery.org/homepage/antislavery/childlabour
- www.laborrights.org/projects/childlab

V roce 2002 ustanovila Mezinárodní organizace práce **12. červen Světovým dnem boje proti dětské práci**

Hořká chuť čokolády

Vzdělávací program o čokoládě a dětské práci

V rámci projektu Svět v nákupním košíku sestavily: Michaela Ježková a Michala Chatrná. Více informací: Společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání (www.fairtrade.cz)